VNEUS Pautola-Mol Niina(VNK) 14.07.2015
JULKINEN

Asia
Eurohuippukokous 12.7.2015

Kokous
Eurohuippukokous 12.07.2015 - 13.07.2015

Eurohuippukokous 12.7.2015

Tilanne ennen eurohuippukokousta 12.7.2015

Eurohuippukokouksessa 7.7.2015 sovitun mukaisesti Kreikka toimitti Euroopan vakausmekanismille EVM:lle uuden tukipyynnön kolmivuotiseksi lainaohjelmaksi 8.7.2015. Lisäksi Kreikka teki oman ehdotuksensa kattavaksi ja yksityiskohtaiseksi uudistusohjelmaksi 9.7.2015.

Euroryhmä kokoontui lauantaina 11.7. käsittelemään instituutioiden edellisenä päivänä laatimia arvioita Kreikan toimittamasta ennakollisten toimien listasta. Kreikan parlamentti oli hyväksynyt listan kokousta edeltävänä yönä.

EVM- sopimuksen mukaisesti pyynnön ja instituutioiden tekemän arvion perusteella EVM:n hallintoneuvosto voi tehdä periaatepäätöksen rahoitustuen myöntämisestä. Tämän periaatepäätöksen myötä instituutiot käynnistäisivät neuvottelut Kreikan kanssa ohjelman varsinaisesta ehdollisuudesta.

Euroryhmä hyväksyi sunnuntain 12.7. kokouksessaan raportin eurohuippukokoukselle, joka alkoi heti euroryhmän kokouksen jälkeen. Euroryhmän raportin pohjalta neuvoteltiin asiakirja, jossa linjataan Kreikalle asetettavia lisävaatimuksia mm. ennakollisiin toimiin liittyen. Lähtökohtana on, että näiden toimien täytäntöönpano on ennakkoehto etenemiselle ohjelmaa koskevan päätöksenteon seuraavaan vaiheeseen. Kaikille toimille tulee saada myös Kreikan parlamentin hyväksyntä.

Lisävaatimukset ovat merkittäviä verrattuna siihen, mitä Kreikka oli esittänyt ennakollisista toimista 9.7. Suomen näkökulmasta keskeisiä lisäyksiä ovat IMF:n mukanaolo sekä erillisen yksityistämisrahaston perustaminen.

Keskustelu

Eurohuippukokous kesti sunnuntai-iltapäivästä seuraavaan aamupäivään. Keskusteluissa yhteinen johtopäätös muiden euromaiden osalta oli, että luottamus Kreikkaan on heikko.

Suomen puheenvuoroissa korostettiin sitä, etteivät Kreikan 9.7. esittämät toimet ole riittäviä. Ottaen huomioon tilanteen kriittisyys ja Kreikan talouden ongelmat, aikalisä (time-out), Kreikan väliaikainen irrottautuminen rahaliitosta, olisi yksi mahdollinen vaihtoehto. Mutta jos esitetyt lisäuudistukset toimeenpannaan sovitusti ja muiden euromaiden kansalliset käsittelyt saadaan päätökseen

asianmukaisesti, voidaan jatkoprosessissa tarkastella eri etenemisvaihtoehtoja. Oli lopullinen ratkaisu Kreikan kohdalla mikä tahansa, sen tulee olla pitkällä aikavälillä kestävä.

Kokouksen jälkeen eurohuippukokouksen puheenjohtaja Tusk totesi, että euromaiden johtajat ovat periaatteessa ilmoittaneet olevansa valmiita aloittamaan neuvottelut EVM- ohjelmasta. Tämä tarkoittaa Kreikan tukemista edelleen. Ehdot ovat kuitenkin tiukat ja lisäksi tarvitaan vielä usean jäsenvaltion, myös Kreikan parlamentin hyväksyntä.

Tusk painotti, että päätös antaa kaikesta huolimatta Kreikalle mahdollisuuden päästä takaisin oikealle tielle eurooppalaisten kumppaneiden tuella. Sen avulla vältetään myös sosiaaliset, taloudelliset ja poliittiset vaikutukset, jotka kielteinen tulos olisi aiheuttanut.

Jatkotyön osalta Tusk ilmoitti, että kansallisten menettelyjen jälkeen euroryhmä ryhtyy instituutioiden kanssa toimiin, jotta neuvotteluja voitaisiin pikaisesti jatkaa. Valtiovarainministerit keskustelevat myös kiireellisesti, miten Kreikkaa voidaan auttaa hoitamaan lyhyen aikavälin rahoitustarpeet.

Eurohuippukokouksen julkilausuma Kreikalta vaadittavista lisätoimista

Eurohuippukokous hyväksyi julkilausuman Kreikalta vaadittavista lisätoimista. Asiakirjassa korostetaan tarvetta vahvistaa luottamusta Kreikan hallituksen kanssa. Kreikan omistajuus ohjelmaan on avainasemassa. Politiikkapäätöksiä tulisi seurata menestyksekäs implementaatio.

Julkilausumassa todetaan, että euroalueen jäsenen, joka on tehnyt tukipyynnön EVM:lle, odotetaan tekevän vastaava tukipyyntö myös IMF:lle. IMF:n mukanaoloa on ollut yksi Suomen keskeisistä neuvottelutavoitteista.

Välittömät toimet

Eurohuippukokouksen hyväksymässä asiakirjassa Kreikka sitoutuu seuraaviin välittömiin toimiin:

15. heinäkuuta mennessä

• alv-järjestelmän selkeyttäminen ja veropohjan laajentaminen tulojen lisäämiseksi;

• välittömät toimenpiteet eläkejärjestelmän pitkän aikavälin kestävyyden parantamiseksi osana kattavaa eläkeuudistusohjelmaa;

• Kreikan tilastolaitoksen täysimääräisen oikeudellisen riippumattomuuden turvaaminen;

• talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen asiaan liittyvien määräysten täysimääräinen täytäntöönpano, erityisesti saattamalla finanssipoliittinen neuvosto toimintakykyiseksi ja ottamalla käyttöön lähes automaattisia menoleikkauksia – siltä varalta, että kunnianhimoisista perusylijäämätavoitteista poiketaan;

22. heinäkuuta mennessä

• siviiliprosessilain hyväksyminen, mikä tarkoittaa siviilioikeusjärjestelmän menettelyjen ja järjestelyjen perusteellista uudistamista ja voi merkittävästi nopeuttaa oikeusprosessia;

• pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Vasta sen jälkeen, kun instituutiot ja euroryhmä ovat todenneet, että neljä ensimmäistä edellä mainittua toimenpidettä on pantu oikeudellisesti täytäntöön ja Kreikan parlamentti on vahvistanut kaikki tämän asiakirjan sisältämät sitoumukset, voidaan tehdä päätös instituutioiden valtuuttamisesta aloittamaan neuvottelut yhteisymmärryspöytäkirjasta. Tämä päätös tehdään edellyttäen, että myös muiden euromaiden kansalliset menettelyt on saatettu päätöksen ja EVM- sopimuksen mukaiset ennakkoedellytykset täyttyvät.

Lisätoimet ennen yhteisymmärryspöytäkirjan sopimista

Perustan luomiseksi sille, että yhteisymmärryspöytäkirja tehdään onnistuneesti, Kreikan tarjoamia uudistustoimenpiteitä on vahvistettava merkittävästi. Kreikan hallituksen on sitouduttava virallisesti ehdotustensa vahvistamiseen monilla instituutioiden määrittämillä aloilla. Lainsäädännölle ja täytäntöönpanolle tarvitaan selkeä aikataulu, joka sisältää välitavoitteita ja rakenteellisia ja määrällisiä vertailuarvoja.

Kreikan hallituksen on yhteisymmärryksessä instituutioiden kanssa erityisesti:

• toteutettava kunnianhimoisia eläkeuudistuksia ja määritettävä politiikkoja, joilla voidaan kompensoida täysimääräisesti perustuslakituomioistuimen vuoden 2012 eläkeuudistusta koskevan ratkaisun julkistaloudelliset vaikutukset, ja pantava täytäntöön nollaprosentin alijäämäsääntö tai yhteisesti sovittavat vaihtoehtoiset toimenpiteet lokakuuhun 2015 mennessä;

• hyväksyttävä kunnianhimoisempia hyödykemarkkinauudistuksia ja selkeä aikataulu, mukaan lukien kauppojen sunnuntaiaukiolo, alennusmyyntikaudet, säännöt apteekkien omistuksesta, maitoala ja leipomoala, paitsi farmaseuttisten tuotteiden käsikauppa, jonka täytäntöönpano on seuraava askel, sekä makrotalouden kannalta keskeisten suljettujen ammattien (esim. lauttaliikenne) harjoittamisen avaaminen;

• edistyttävä energiamarkkinoilla yksityistämällä sähköverkonhaltija;

• instituutioiden kanssa sovittavan aikataulun ja lähestymistavan mukaisesti ryhdyttävä työmarkkinoilla nykyaikaistamaan perusteellisesti työehtosopimusneuvotteluja, työtaistelutoimia ja, asiaankuuluvien EU:n direktiivin ja parhaiden käytäntöjen mukaisesti, joukkoirtisanomisia

• hyväksyttävä tarvittavat toimet rahoitusalan lujittamiseksi, mukaan lukien järjestämättömiä lainoja koskeva toiminta sekä toimenpiteet Kreikan rahoitusvakausrahaston ja pankkien ohjauksen ja hallinnan vahvistamiseksi erityisesti poistamalla kaikki mahdollisuudet poliittiseen puuttumiseen, varsinkin nimitysprosesseissa.

Tämän lisäksi Kreikan viranomaisten on ryhdyttävä seuraaviin toimiin:

• laajennettava huomattavasti yksityistämisohjelmaansa ja parannettava sen ohjausta.

Tähän liittyen huomattava määrä varoja siirretään riippumattomaan rahastoon, joka monetarisoi varat yksityistämisten kautta ja muilla tavoin. Varojen monetarisointi tulee toimimaan yhtenä lähteenä toteuttaa EVM:n uuden lainan suunnitelman mukainen takaisinmaksu ja päästä uuden lainan aikana

tavoiteltuun 50 miljardin euron kokonaismäärään. Tästä 25 miljardia euroa käytetään pankkien uudelleenpääomittamisen ja muiden varojen takaisinmaksuun ja 50 prosenttia jokaisesta jäljelle jäävästä eurosta (eli 50 prosenttia 25 miljardista eurosta) käytetään velkasuhteen pienentämiseen ja loput 50 prosenttia käytetään investointeihin.

Rahasto perustettaisiin Kreikkaan ja Kreikan viranomaiset hallinnoisivat kyseistä rahastoa asianomaisten EU:n toimielinten valvonnassa.

• Kreikan hallituksen tavoitteiden mukaisesti nykyaikaistettava ja huomattavasti vahvistettava Kreikan hallintoa ja laadittava Euroopan komission ohjauksessa ohjelma Kreikan hallinnon valmiuksien kehittämiseksi ja politisoitumisen vähentämiseksi. Ensimmäinen ehdotus olisi toimitettava 20.7 mennessä

• normalisoitava työskentelymenetelmät instituutioiden kanssa, mukaan lukien Ateenassa paikan päällä tehtävä työ ohjelmien täytäntöönpanon ja seurannan parantamiseksi.

• Kreikan hallitus tarkastelee uudelleen sen lainsäädännön muuttamista, joka otettiin käyttöön vastoin 20. helmikuuta sovittua ja jossa peräydytään edellisen ohjelman mukaisista sitoumuksista, tai määrittää selkeitä korvaavia vastineita myöhemmin luoduille saavutetuille oikeuksille.

Edellä luetellut sitoumukset ovat vähimmäisvaatimuksia neuvottelujen aloittamiselle Kreikan viranomaisten kanssa. Eurohuippukous teki selväksi, että neuvottelujen aloittaminen ei sulje pois minkäänlaista mahdollista lopullista sopimusta uudesta EVM- ohjelmasta, jonka on perustuttava koko pakettia koskevaan päätökseen (mukaan lukien rahoitustarpeet, velkakestävyys ja mahdollinen väliaikaisrahoitus).

Rahoitustarpeet

Eurohuippukokous pani merkille ohjelman mahdolliset rahoitustarpeet, jotka ovat instituutioiden arvioiden mukaan 82–86 miljardia euroa. Se pyysi instituutioita tarkastelemaan mahdollisuuksia vähentää rahoitusmäärää vaihtoehtoisen julkisen talouden linjan tai yksityistämisestä saatavien suurempien tulojen avulla. Rahoitustukiohjelman tavoitteena on markkinoille pääsyn palauttaminen, joka vähentää tarvetta käyttää koko rahoitusmäärää. Eurohuippukokous pani merkille Kreikan kiireelliset rahoitustarpeet, joiden arvioidaan olevan 7 miljardia euroa 20.7 mennessä ja vielä 5 miljardia euroa elokuun puoliväliin mennessä.

Eurohuippukokous tunnusti olevan tärkeää varmistaa, että Kreikan valtio voi hoitaa maksamattomat velkansa IMF:lle ja Kreikan keskuspankille ja täyttää velkasitoumuksensa lähiviikkoina luodakseen edellytykset sille, että neuvottelut voidaan saattaa asianmukaisesti päätökseen. Jos neuvotteluja ei saada päätökseen pikaisesti, riskit jäävät täysin Kreikan kannettavaksi. Eurohuippukokous kehotti euroryhmää keskustelemaan näistä kysymyksistä kiireellisesti.

Koska Kreikan rahoitusalan haasteet ovat akuutteja, mahdollisen uuden EVM-ohjelman kokonaisrahoitusmäärään pitäisi sisältyä 10–25 miljardin euron puskuri pankkisektoria varten, jotta voidaan kattaa mahdolliset pankkien pääomittamistarpeet ja kriisinratkaisukustannukset, joista 10 miljardia euroa olisi asetettava viipymättä saataville erilliselle tilille EVM:n puitteissa.

Julkilausumassa todetaan myös, että eurohuippukokous on tietoinen, että pikainen päätös uudesta ohjelmasta on edellytys pankkien avaamiselle uudelleen, jolloin vältetään kokonaisrahoitusmäärän kasvaminen.

Euroopan keskuspankki / yhteinen valvontamekanismi (EKP/YVM) toteuttavat kokonaisvaltaisen arvioinnin kesän jälkeen.

Velkajärjestelyt

Eurohuippukokouksen asiakirjassa todetaan lisäksi, että Kreikan velan kestävästä tasosta vallitsee vakava huoli. Eurohuippukokous palauttaa mieleen, että euroalueen jäsenvaltiot ovat muutamina viime vuosina hyväksyneet huomattavan määrän Kreikan velkakestävyyttä tukevia toimenpiteitä, jotka ovat helpottaneet Kreikan velanhoitoa ja vähentäneet kustannuksia merkittävästi.

Mahdollisen tulevan EVM- ohjelman yhteydessä ja euroryhmän marraskuussa 2012 antaman lausunnon hengessä euroryhmä on tarvittaessa valmis harkitsemaan mahdollisia lisätoimenpiteitä (pidemmät lyhennyksettömät ajanjaksot ja pidemmät takaisinmaksuajat) sen varmistamiseksi, että rahoitustarpeet pysyvät kestävällä tasolla.

Eurohuippukokous korosti, että nimellisiä velan leikkauksia ei voida tehdä.

Julkilausuman mukaan Kreikan viranomaiset toistivat varauksettoman sitoumuksensa kunnioittaa rahoitusvelvoitteitaan kaikkien velkojiensa suhteen kokonaisuudessaan ja hyvissä ajoin.

Jatkoprosessi

Edellyttäen, että kaikki tarpeelliset asiakirjaan sisältyvät ehdot täyttyvät, euroryhmä ja EVM:n hallintoneuvosto voivat EVM-sopimuksen mukaisesti valtuuttaa instituutiot neuvottelemaan uudesta EVM-ohjelmasta.

Kasvun ja työpaikkojen luomisen tukemiseksi Kreikassa (seuraavien 3–5 vuoden aikana) komissio toimii tiiviissä yhteistyössä Kreikan viranomaisten kanssa ottaakseen käyttöön (EU:n eri ohjelmista) 35 miljardia euroa investointien ja taloudellisen toiminnan rahoittamiseksi, mukaan lukien pk-yrityksissä.

Komissio ehdottaa poikkeustoimenpiteenä ja Kreikan ainutlaatuisen tilanteen huomioon ottaen ennakkorahoituksen lisäämistä yhdellä miljardilla eurolla edistääkseen välittömästi investointeja, mistä on sovittava EU:n lainsäätäjien kanssa. Myös Euroopan investointisuunnitelma tarjoaa Kreikalle rahoitusmahdollisuuksia.

Eurohuippukokousta seuranneessa euroryhmän kokouksessa 13.7. valmisteltiin päämiesten linjaaman prosessin seuraavia vaiheita. Kreikan lyhyellä aikavälillä tarvitseman siltarahoituksen osalta asian valmistelu siirrettiin ad hoc -työryhmälle, jonka tehtävänä on erittäin kiireellisesti arvioida eri vaihtoehtoja.

Kreikan kolmannen ohjelman valmistelun osalta euroryhmälle esitettiin seuraavan mukainen aikataulu:

- Keskiviikkona 15.7.: Kreikan saadessa parlamentin hyväksynnän vaadittuihin ennakollisiin toimiin, instituutiot valmistelevat niitä koskevan arvion.

- Torstaina 16.7.: järjestetään euroryhmän puhelinkokous, jossa tavoitteena poliittinen periaatepäätös rahoitustuen myöntämisestä Kreikalle ja ohjelmadokumentaation valmistelusta.

- Perjantaina 17.7.: järjestetään EVM:n hallintoneuvoston (valtiovarainministerit) puhelinkokous, jossa tavoitteena on tehdä virallinen periaatepäätös rahoitustuen myöntämisestä Kreikalle ja ohjelmadokumentaation valmistelusta. Tämä tapahtuisi sen jälkeen, kun vaadittavat kansalliset menettelyt on saatu päätökseen.

Suomen edustajat

Pääministeri Juha Sipilä ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	Eurooppa-neuvosto, Euroryhmä, Kreikka
Hoitaa	**UM, VM, VNK**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TPK, VTV, YM